

Hedmark Trafikk FKF Årsberetning 2019

VIRKSOMHETEN

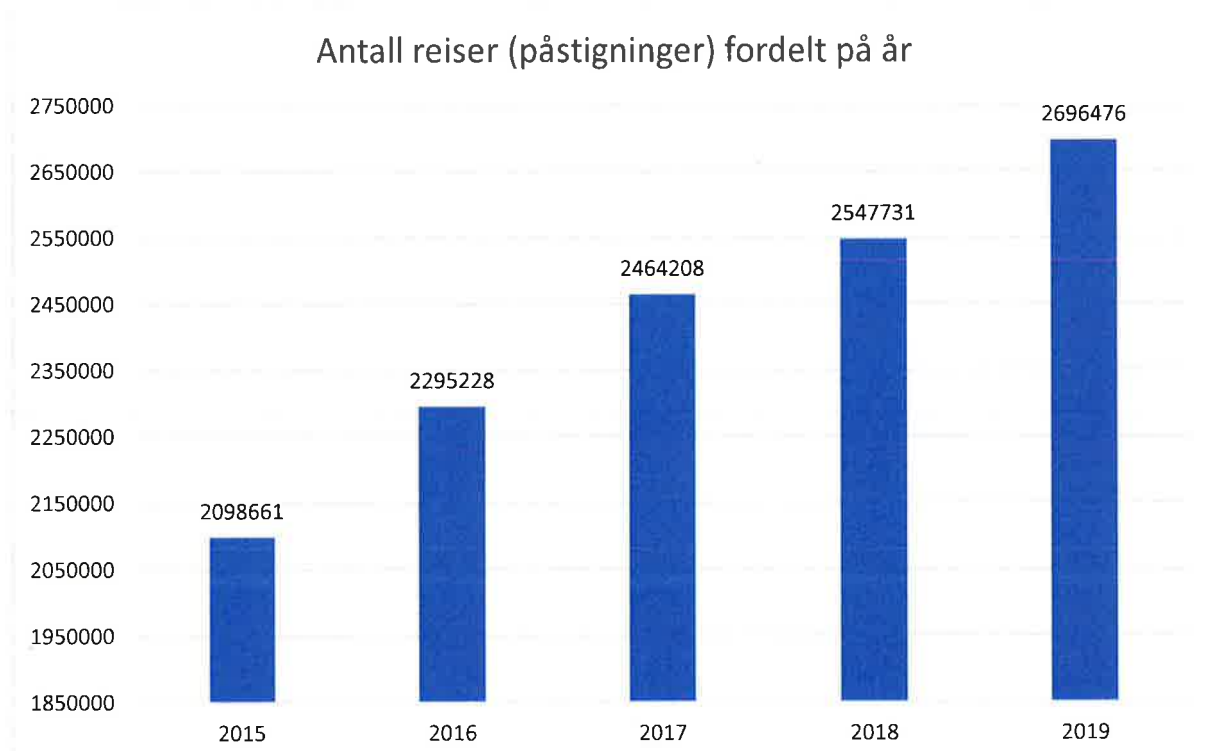
2019 har vært nok et år med høy aktivitet på flere områder og gode resultater for foretaket. I tillegg til oppgaver og ansvarsområder nedfelt i Tiltaksplan og Oppdragsbrev, har foretaket lagt ned mye ressurser i jobben med regionreformen.

I 2019 var antall reisende i Hedmark ca. 2,7 millioner *ordinære reisende* (skoleskysst ikke medregnet). Det er en økning på 5,8 % eller ca. 148 000 flere reisende sammenlignet med 2018. Foretaket er meget godt fornøyd med utviklingen. Mjøsnett-området med ca. 132 000 flere reisende gir en økning på 9,1 % sammenlignet med 2018. Bybussen i Hamar området tar en stor del av veksten og viser en økning på ca. 10,6 % eller ca. 111 000 flere reisende fra i fjor. Bybussene i Elverum har også hatt stor fremgang og viser en økning på 5,3 %. Foretaket mener årsaken til den positive utviklingen man har hatt siden 2012 er blant annet på grunn av en god utvikling i rutetilbudet, at foretaket har vært synlige i markedet og hatt mulighet til å bygge gode kampanjer som gjør tilbudet attraktivt.

I tillegg har Hedmark Trafikk hatt rundt 2.283.000 antall skolereiser i 2019 og totalt har foretaket 4.980.000 registrerte reiser i Hedmark fylke. Det er totalt ca. 12 100 berettiget skoleskysselever i Hedmark i 2019 og foretaket har dimensjonert reiser for dette.

Stamlinje i Østerdalen viser positiv reiseutvikling med en økning på 12 % sammenlignet med i fjor. Stamnettet i Glåmdalen og Hedmarken viser en betydelig nedgang i 2019. Foretaket vil evaluere linjer med stor nedgang for å finne årsaken til dette og tiltak for å snu den utviklingen.

Tabellen under viser utvikling i antall ordinære reiser i perioden 2015-2019:

Sammenlignet med 2014 (1,9 MNOK) har foretaket hatt en økning i reisende med 35 % de siste fem årene.

Marked

Hedmark Trafikk har ved flere anledninger fått positiv respons i media i forbindelse med tikroner-kampanjene gjennomført i 2019. Kampanjen gjaldt for hele skolens sommerferie i 2019 og fra 14.12.19 tom 31.12.19 hvor en enkeltbillett kostet kun 10 kr i hele fylket. Publikum har vist stor begeistring for kampanjen og flere har benyttet muligheten til å reise over lange avstander i Hedmark Trafikks kontraktsområder.

Prisnominasjon

Direktøren og foretaket ble nominert til kollektivprisen 2019 i Kollektivtrafikkforeningen. Nominasjonen til prisen var på bakgrunn av direktøren og foretakets arbeid med å tilby kollektivløsninger om bidrar til at flere reiser kollektivt.

Klimapåvirkning

Klimaregn for 2019 viser en reduksjon i klimaeffekten på 1 000 tonn CO₂-ekvivalenter. Det gir en nedgang på ca. 17,7 % sammenlignet med i fjor. Til sammenligning mot 2018 har bussdriften i Hamarregionen og Glåmdalen hatt en helårseffekt av biodrivstoffet i 2019.

Foretaket har oppnådd alle mål som er beskrevet i fylkesrådets Oppdragsbrev for 2019.

Marked- og driftsaktiviteter i 2019

Hedmark Trafikk har i 2019 vært tilstede på mange ulike arenaer i hele fylket for å informere publikum om de tilbud foretaket har. Foretaket har også deltatt med sponsoraktiviteter på ulike idretts- og kulturarrangementer for å møte publikum på steder som er naturlige reisemål utenfor skole- og arbeidstid.

Bedriftskonsept er et annet samarbeid Hedmark Trafikk har gjennomført gjennom 2019 sammen med kommuner og andre bedrifter, hvor vi oppfordrer de ansatte til å velge buss som et alternativ til og fra jobb men også i arbeidstiden.

Følgende større kampanjer er gjennomført i 2019:

- Tikroners-kampanje: Sommerkampanjen fra 2017 og 2018 – en reise for en tier – uavhengig av reises lengde. Kampanjen gjaldt for hele skolens sommer ferie i 2019 og fra 14.12.19 tom 31.12.19.
- Sjøførerkampanje: fokus på den gode jobben sjåførene gjør samtidig som vi takket våre kunder for at de kjører kollektivt.

Kompetansehevingskurs ble gjennomført av Hedmark Trafikk for alle sjåførene i hele fylket. Kurset besto av to moduler: regelhåndbok og billettering.

I 2019 ble det totalt solgt reklame på buss for 1,6 MNOK, hvilket er 14 % høyere enn opprinnelig budsjett.

Priser og produkter

Foretaket startet prosjekt *Pris og produkt* i 2016. Resultatet fra prosjektet medførte en del forenklinger fra 1. juli 2018. Dette arbeidet ble så videreført sammen med Opplandstrafikk, og sak om pris og produkt ble lagt fram for Arbeidsutvalget i april 2019. Det ble implementert et forenklet pris- og produktsystem gjennom et tett samarbeid fra 24.juni 2019. Foretaket er veldig fornøyd med at en felles pris- og produktstruktur ble innført et halvt år før oppstart av Innlandstrafikk.

Sak om felles priser og produkter ble lagt fram for Arbeidsutvalget i april 2019 og ble enstemmig vedtatt.

De største endringene:

- Ny aldersgrense, barn fra 6 år t.o.m. 17 år, voksen fra 18 år
- Lik rabatt på mobil og innlandskortet, 40 % for voksen (O hadde 20 % på mobil)
- Kategorien student fjernes på kontantbillettering (O)
- Billigere å kjøre langt – betaling for maks 7 soner (O)
- Rimeligere å kjøpe periodebilletter i Hedmark, noe dyrere for enkeltbilletter
- Ny pris på periodebillett barn & ungdom 30 dager
- Pris på bestillingsruter uendret

Prosjektgruppa la i saken stor vekt på at endringene som ble gjennomført skulle forenkle kollektivhverdagen for kundene, og ikke legge for stor priskonsekvens over eksisterende og nye kunder.

Rutetilbud

Foretaket har hatt et prosjekt i forbindelse med anbudet *Hamarregionen 2020* som ble avsluttet i 2019. Resultatet av prosjektet er nytt linjenett i Hamarregionen og en gjennomgående linje fra Kongsvinger til Hamar i 2020 med virkning fra 1.juli.

I 2019 var totalt kjørte rutekilometer 8 785 000. Sammenlignet med 2018 er det en reduksjon på hele 13 %¹. Rutekilometer er det som tilbys de reisende i form av busstransport.

I 2018 ble det opprettet nye linjer og pilotprosjekter som ble videreført i 2019. De viktigste endringene er nevnt nedenfor.

Endringer i følgende linjer i 2019:

- Begynte å kjøre på tidligere innstilte helligdager i forbindelse med høytider
- Endret alle linjenummer sommeren 2019
- Linje 700 Sand – Skarnes – Kongsvinger endret trasé slik at den betjener Sander. Korresponderer med buss til Elverum og Charlottenberg på Kongsvinger
- En av bybussene i Elverum (B2-B26) forskyver rutetiden med 15 min. Dette gir blant annet bedre frekvens mellom skysstasjon og sentrum vest.
- Utvidet kveldstilbud fra 2018 på linje B23 Brumunddal – Hamar- Stange, og Linje 101 Elverum – Hamar – Gjøvik går fortsatt, med endringer fra sommeren 2020
- Prøveprosjektet som opprettholdelse av drift av alle lokalruter på skolens inneklemt fridager over hele fylkes er avviklet. Det er utarbeidet en egen rapport om dette.
- Linjen «Skibuss» linje 800 som ble opprettet i 2018 er ikke videreført etter våren 2019.

¹ Totale rutekilometer for 2018 var 10.097.000 km.

Anbud- og andre utviklingsprosjekter

Anbud Hamarregionen 2020 – Nullutslippsbusser

Vinner av anbudet *Kollektivtjenester i Hamarregionen fra 1.7.2020* ble kåret 6.7.2019, og Vy buss AS blir bussoperatøren i Hamarregionen. Vy buss AS stiller med 18 + 2 nye elbusser allerede ved driftsoppstart i anbudet, hvor kravet var nullutslippskjøretøy i drift senest 2022. Dette vil tilsa at hele bybussflåten med klasse 1 buss vil være nullutslipp. Arbeidet med etablering av tilstrekkelig infrastruktur til samtlige elbusser er godt i gang. Hedmark Trafikk har involvert mange aktører i et felles samarbeid, hvilket gjør det mulig å tilby utslippsfri kollektivtrafikk i Innlandet.

Anbud ruteplanverktøy

Etter en grundig og god innkjøpsprosess i fellesskap med Opplandstrafikk er nytt ruteplanverktøy valgt. DataGrafikk vant konkurransen.

Re2Ra – raskere reisetid Rena – Raufoss

Prosjektet *Re2Ra – raskere reisetid mellom Rena og Raufoss* er videreført til strategi og utvikling i samferdselsavdelingen.

Holdeplassinformasjon og –struktur

Prosjektet *Holdeplassinformasjon- og struktur* ble opprettet i 2018. Gjennom prosjektet har foretaket mål om å gjennomføre betydelig oppgradering i fylket i 2019. Hedmark Trafikk har vært pådriver for montering av 10 nye leskur, hvorav seks leskur hadde mål om ferdigstillelse i 2019.

Andre prosjekter har blitt videreført i Innlandstrafikk.

TT-ordningen

TT-ordning er underlagt seksjonen Trafikk og Miljø under samferdselsavdelingen i Innlandet fylkeskommune fra årsskiftet 2020 med virkning fra 1.januar. Ordningen er lik modellen Hedmark benyttet. Den fylkeskommunale TT-nemda behandler nye søknader, og har fokus på likebehandling. Tallet ved utgangen av året var 4 599, mot 4 555 i januar 2019.

Nøkkeltall for TT-ordningen 2019 (2018 i parentes):

- Bruker pr 1. januar 4 555 brukere
- Brukere pr 31. desember 4 599 brukere
- Antall kjørte p. år 69 499 turer (59 136)
- Antall kjørte km 500 897 km (397 367 km)
- Gjennomsnitt kilometer pr tur 7,3 km (6,7 km)
- Gjennomsnitt pris pr tur 251,45,- (226,-)
- Totalkostnad for ordningen i 2019 -

	2015	2016	2017	2018	2019
TT-brukere pr. 31.12	4 019	4 109	4 166	4 430	4 599
T-verdi/år i kr	7 200	7 500	8 500	10 000	10 400
Kostnader/år i MNOK	9,5	10,6	13,0	14,0	-

ØKONOMISK RESULTAT

Foretaket hadde i 2019 driftsinntekter på 535,6 MNOK og driftsutgifter på 542,8 MNOK. Dette gir et brutto driftsresultat på - 7,2 MNOK. Etter at finansposter som renteinntekter, renteutgifter og avdrag på lån er hensyntatt gir dette et netto driftsresultat på - 3,2 MNOK. Avsetning til disposisjonsfond og overføring til investering er gjort i samsvar med budsjett og driftsresultatet viser et mindreforbruk på 17,4 MNOK.

Inntekter

- Tilskuddet på 359,6 MNOK fra fylkeskommunen utgjør ca. 67 % av foretakets inntekter og inkluderer dekning av skoleskyss for videregående skoleelever. Inntekter fra ordinært billettsalg og bussgodt utgjør ca. 9 % (48,6 MNOK) av driftsinntektene, refusjon fra kommunene utgjør ca. 16 % for utført skoleskyss (86,5 MNOK). Foretaket har inntektsført 39,3 MNOK fra momskompensasjon, sykkelønsrefusjoner, spesialtransport, anløpsavgifter, kvalitetsavvik og andre statlige overføringer.
- Salg av reklame på buss ga 1,6 MNOK i inntekt mot 1,1 MNOK i 2018.
- Driftsinntektene ble 19,5 MNOK høyere enn opprinnelig budsjettert. Årsaken til dette er blant ekstra midler til utvidet TT-ordning, høyere inntekter knyttet til refusjon av skoleskyss fra kommunene, spesialtransport og kvalitetsavvik.

Utgifter

- Samlede transportkostnader ble på 463,7 MNOK og utgjør ca. 85,4 % av de totale utgiftene. Lønnskostnader er 16,4 MNOK og utgjør ca. 3 % av de totale utgiftene. Resterende 62,7 MNOK er knyttet til kjøp av varer og tjenester som inngår i foretakets tjenesteproduksjon og momskompensasjon.
- Driftskostnadene er 7,3 MNOK høyere enn budsjettert. Årsakene til dette er blant annet bruk av fond hvor bruken er knyttet til regionreform og avvikling av foretak, velferdstiltak for sjåførere, kompetanseheving av sjåførstanden, utvikle og forbedre skystasjoner og holdeplasser i Hedmark. Skoletransport med taxi ble vesentlig dyrere i 2019, bl.a. knyttet til flere elever med delt bosted, flere med behov for spesialskyss samt flere med lange reiseavstander med taxi.

Investering

- Det ble investert for 2,3 MNOK i 2019. Dette er i hovedsak knyttet til nytt ruteplanverktøy, billettsystem og holdeplassinformasjon.

MÅLOPPNÅELSE

Foretaket har følgende resultat på de mål som er beskrevet i oppdragsbrevet for 2019

Hovedmål: Effektivt og klimavennlig kollektivtilbud	
Delmål: Godt kollektivtilbud og flere kollektivreisende	
Resultatindikatorer 2019	Antall ordinære reisende i Hedmark skal økes med minst 3 % i 2019 i forhold til 2018
	Antall ordinære reisende i Mjøsnett (stamrutene 170, 171 og 172, nå henholdsvis 101, 107 og 100 og bybuss Hamar) skal økes med minst 5 % i 2019 i forhold til 2018.
Delmål: Klimavennlige løsninger i kollektivtransporten	
Resultatindikator 2019:	Klimagassutslipp fra busser (tonn CO2-ekvivalenter pr. år) Gjelder busstrafikk i regi av Hedmark Trafikk
	Beskrivelse av oppnådde klimaresultater

- Antall ordinære reisende i Hedmark økte i 2019 med 5,8 %.
- Antall ordinære reisende i Mjøsnett økte i 2019 med 9,1 %.

Innenfor Delmål: *Klimavennlige løsninger i kollektivtransporten* er også målene oppnådd – se beskrivelse under «Miljø» senere i årsberetningen.

Oppdrag spesielt for 2019

I fylkesrådets Oppdragsbrev for 2019 ble disse oppdragene gitt spesielt:

Fylkestingene i Hedmark og Oppland har vedtatt sammenslåing av de to fylkeskommunene fra 1.1.2020. Arbeidet med sammenslåing ledes av fellesnemnda for Innlandet fylkeskommune. Fellesnemnda har vedtatt at kollektivtrafikken i Innlandet skal organiseres som en fagenhet i fylkeskommunen. Foretaket skal samarbeide med og bistå fellesnemnda og prosjektledelsen i sammenslåingsprosessen.

- Dette er ivaretatt iht. oppdragsformuleringen

Foretaket skal fullføre utredning av muligheten for bedre utnyttelse av eksisterende transport i utkantstrøk av Hedmark gjennom en forsøksordning med felles transport av tjenester knyttet til post, varelevering, passasjerer og skoleskyss. Arbeidet må gjennomføres i samarbeid med løyvemyndigheten (jf. tiltaksplanen pkt. 3.2.6).

- Prosjektet har fått tilsagn for støtte av Forskningsrådet til å gjennomføre en slik utredning med sluttprodukt av prosjektet.

Foretaket skal fullføre prosessen for anbud Hamarregionen 2020.

- Prosessen for 2019 er gjennomført og sluttarbeidet for anbudsprosessen fortsetter i 2020.

ORGANISASJON

Organisasjonsutvikling

Hedmark Trafikk har vært i 2019 arbeidet sammen med Opplandstrafikk for å gjennomføre sammenslåingsprosessen til å bli den nye kollektivenheten Innlandstrafikk fra 1.1.2020. Foretaket er avviklet fra 31.12.2019, og inngår videre i Innlandstrafikk 1.1.2020.

Etiske retningslinjer

Foretaket følger vedtatte *Etiske retningslinjer for ledere og medarbeidere i Hedmark Fylkeskommune*. Disse skal bidra til at ansatte opptrer og utfører sine oppgaver etter anerkjente etiske prinsipper for offentlig forvaltningsvirksomhet. I tillegg til forståelse av fylkeskommunens og foretakets verdier og krav til integritet, legger de etiske retningslinjene vekt på etisk refleksjon blant medarbeidere.

GDPR

Stortinget vedtok 22.05.2018 ny personvernlov og loven tredde i kraft i kraft juli 2018. Hedmark Trafikk FKF og Opplandstrafikk har i samråd med Personvernombudet i Hedmark fylkeskommune laget retningslinjer og rutiner for trygg og sikker ivaretagelse av personvernet innen virksomheten. I 2019 er denne iverksatt.

Arbeidsmiljø

Hedmark Trafikk gikk inn i Innlandstrafikk med 14 ansatte. Fire arbeidstakere byttet stilling internt i Innlandet fylke under flere seksjoner og en har skiftet jobb ved årsskiftet til 2020. Foretaket har arbeidet for å fremme likestilling og hindre diskriminering og følger Hedmark fylkeskommune sine rutiner for varsling på arbeidsplassen. Sykefraværet i 2019 ble registret til 3,7 %. Det er i 2019 gjennomført 7 AMU-møter, hvor flere har vært i forbindelse med regionreformen.

Tabellen under viser sykefravær i foretaket siste 5 år:

År	Fravær
2015	3,5 %
2016	4,5 %
2017	3,0 %
2018	1,2 %
2019	3,7 %

Miljø

Foretaket er klimabevisste. Sammen med foretakets leverandører legges det vekt på å begrense belastning på det ytre miljø og redusere klimapåvirkningen i virksomheten.

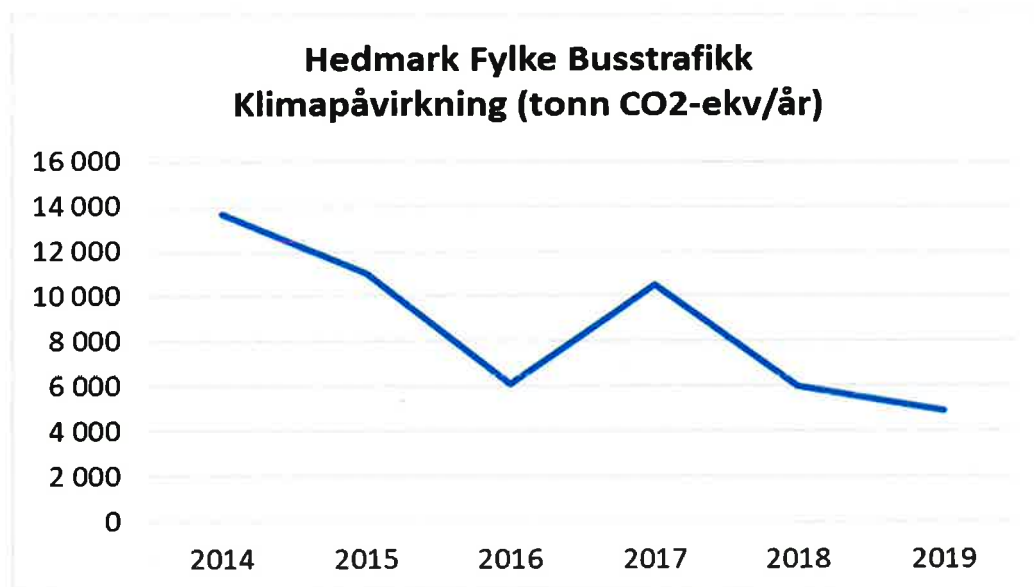
Klimaregnskapet Hedmark Trafikk har fremlagt fra 2014 og til 2019 er blitt utarbeidet av TØI. I oppdraget har foretaket bedt om å få beregnet direkteutslippet av CO₂ og klimapåvirkningen CO₂-utslippet medfører i bussdriften i Hedmark. Rapporten har til enhver tid i gjeldene tidsperiode benyttet den beste og tilgjengelige informasjon om klimavennlige drivstoffer. Til forskjell fra 2014-2018 år skiller TØI i 2019 mellom avanserte og konvensjonelle HVO og Fame-drivstoffer. (Konvensjonelt biodrivstoff fremstilles av råvarer som kan brukes til å produsere mat, og avansert biodrivstoff fremstilles av rester og avfall fra f.eks næringsindustri, landbruk eller skogbruk).

Bussparken Hedmark Trafikk disponerer per 2019 er i hovedsak Euro V og Euro VI motorer. I Hamarregionen er det kun benyttet 100 % biodrivstoff i produksjonen, det vil si B100 og HVO (hydrogen-berikede vegetabiliske oljer) avansert biodrivstoff. I Glåmdalsregionen er det kun benyttet HVO konvensjonell biodrivstoff.

Utslipp fra busstrafikken i Hedmark fylke

Klimapåvirkningen av bussdriften i Hedmark for 2019 var ca. 4 900 tonn CO₂-ekvivalenter. Dette er en reduksjon på ca. 17,7 % sammenlignet med i fjor. Direkte utslipp av CO₂ var i 2019 ca. 10 300 tonn mot 10 900 tonn i 2018. Dette gir en reduksjon på ca. 0,5 tonn, en nedgang på ca. 5,8 %. Klimaregnskapet viser en drivstoffreduksjon på 2,7 % mot 2018. Rutekilometeren har gått ned med 13 %. Samtidig har vognkilometer økt med 4,3 %.

I 2019 har Hedmark Trafikk hatt helårseffekt av HVO sammenlignet med 2018 med kun halvårseffekt.

Figur 1 Klimapåvirkning fra busstrafikken i Hedmark Fylke i 2014 - 2019 (kollektivtrafikk inklusiv skolekjøring) Kilde: TØI v/Rolf Hagman, arbeidsdokument 51577.

Hamar 27. mai 2020

Heidi Skåret

Heidi Skåret

Fagleder Økonomi og anskaffelser, Innlandstrafikk

Tor Haugstulen

Tor Haugstulen

Fagleder Drift og forvaltning, Innlandstrafikk